

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Ван Вейлун

**«Контроль спеціальної роботоздатності кваліфікованих спортсменів
Китаю з урахуванням відмінностей змагальних дистанцій у веслуванні
на байдарках і каное»**

на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань

01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Комісія, створена згідно з Наказом ректора Національного університету фізичного виховання і спорту України № 124 від 28.05.2020 р., у складі: завідувача кафедри біомеханіки та спортивної метрології НУФВСУ, заступника завідувача кафедри водних видів спорту, професора, доктора наук з фізичного виховання і спорту Шкрєбтія Юрія Матвійовича (голова) та рецензентів: завідувача кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту, доктора біологічних наук, доктора біологічних наук, професора Коробейнікова Георгія Валерійовича; доцента кафедри інноваційних та інформаційних технологій у фізичній культурі і спорті, кандидата наук з фізичного виховання і спорту Яковенко Олени Олегівни проаналізували результати та повноту виконання здобувачем ступеня доктора філософії, аспірантом кафедри Водних видів спорту Ван Вейлун освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомила з текстом дисертації та опублікованими науковими статтями і тезами за напрямом дисертації, а також заслухала доповідь основних положень дисертаційної роботи здобувача у вигляді презентації на фаховому семінарі та відповіді здобувача на запитання учасників фахового семінару.

Актуальність теми дисертації. У сучасному спорті збільшення обсягів та інтенсивності тренувальної роботи не впливає на підвищення спеціальної роботоздатності і досягнення високого спортивного результату. Ефективним механізмом підвищення спеціальної роботоздатності спортсменів є збільшення спеціалізованої спрямованості спортивної підготовки. Механізмом реалізації цього процесу є детальний аналіз структури та змісту змагальної діяльності. У відповідність з цим формуються методичні основи вдосконалення компонентів управління тренувальним процесом і змагальної діяльності з урахуванням виду спорту, виду змагань, спеціалізації, статі, віку спортсменів. Таким чином особливої, актуальності набуває підвищення

ефективності контролю в якості системного компонента управління тренувальним процесом і змагальною діяльністю спортсменів у веслуванні на байдарках і каное. У цьому виді спорту виразно проявляються відмінності цільових установок контролю на етапах спортивного вдосконалення. Найбільш виразно відмінності проявляються на етапі підготовки до вищих досягнень і етапі реалізації індивідуальних можливостей веслярів, де чітко виявляються вимоги до формування та реалізації спеціалізації на змагальних дистанціях 200 м, 500 м і 1000 м. Ключовим механізмом, який формує такі відмінності, є функціональне забезпечення спеціальної роботоздатності веслярів.

Наукова проблематика контролю і оцінки функціональних можливостей спортсменів у веслуванні на байдарках і каное передбачає пошук шляхів вдосконалення змісту тестових завдань, їх композицій у відповідність зі структурою функціонального забезпечення спеціальної роботоздатності з урахуванням статі, віку, виду спорту, виду змагань і кваліфікації спортсменів. Потребують удосконалення способи оцінки потенціалу і функціональних резервів організму спортсменів, а також способів інтерпретації показників контролю для формування тренувальних і змагальних навантажень на основі загальних принципів підготовки спортсменів на різних змагальних дистанціях і їх індивідуальних особливостей. Специфічні основи контролю орієнтовані на оцінку індивідуальних реакцій кардіореспіраторної системи і компонентів енергозабезпечення на модельні навантаження, сформовані у відповідність з реалізацією компонентів змагальної діяльності.

Систематизація даних спеціальної літератури в області теорії спорту, методичних основ діагностики функціональних можливостей і спеціальної роботоздатності спортсменів в циклічних видах спорту свідчить, що формування контролю у веслуванні на байдарках і каное може бути засноване на оцінці наступних компонентів спеціальної підготовленості веслярів:

1. Формування умов реалізації потужності енергетичних реакцій в залежності від тривалості та інтенсивності змагальної діяльності спортсменів на дистанціях 200 м, 500 м і 1000 м.
2. Формування умов реалізації швидкості розгортання реакцій, стійкого стану і компенсації втоми в залежності від тривалості та інтенсивності змагальної діяльності спортсменів на дистанціях 200 м, 500 м і 1000 м.

Реалізація цих умов заснована на визначення індивідуальних параметрів ергометричної потужності роботи у відповідність з кількісними і

якісними фізіологічними характеристиками потужності і ємності анаеробного алактатного і лактатного енергозабезпечення, аеробного енергозабезпечення, функціональних можливостей в процесі моделювання компенсації втоми на дистанції 200 м, 500 м і 1000 м.

Необхідно відзначити, що ефективність контролю функціональних можливостей в якості засобу підвищення спеціальної роботоздатності, і, як наслідок, результативності змагальної діяльності представлена в багатьох роботах фахівців в області теорії і методики веслування на байдарках і каное. Разом з тим, незважаючи на велику кількість фундаментальних робіт в цій області знань інтерес до цієї проблеми залишається досить високим в силу недостатньої систематизації даних щодо специфічних сторін функціонального забезпечення спеціальної роботоздатності з урахуванням статі, віку і спеціалізації веслярів різних змагальних дистанцій. Склалося розуміння того, що існують чіткі протиріччя між узагальненими принципами спеціальної фізичної підготовки в веслувальному спорті і закономірностями формування адаптаційних реакцій в процесі вдосконалення функціонального забезпечення спеціальної роботоздатності, де ключове місце займають різні трактування застосування знань біологічної науки у відповідність із цільовими установками тренувального процесу веслярів. Одним їх способів вирішення таких протиріч є результати роботи в представленій на розгляд дисертації, в якій наведено теоретичне і практичне вирішення поставлених вище питань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано на кафедрі водних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, відповідно до плану НДР НУФВСУ на 2016-2021 рр. з теми «Побудова тренувального процесу висококваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються у водних видах спорту з урахуванням вимог змагальної діяльності», № держреєстрації 0116U001614, керівник д.н.фіз.вих., професор Шкретій Ю. М.

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому, що в роботі уперше розроблено системний підхід до контролю, оцінки та інтерпретації результатів контролю веслярів на різних змагальних дистанціях з урахуванням цільових спортивної підготовки на етапах спортивного вдосконалення. Системний підхід ґрунтується на формуванні алгоритму реалізації контролю, як функції управління фізичною підготовкою веслярів різної спеціалізації, віку, статевих відмінностей.

Теоретичне значення отриманих результатів. Отримані в роботі результати дозволяють систематизувати масив наукової і науково-методичної інформації, розширити існуючі уявлення про формування контролю і способах його реалізації як функції управління тренувальним процесом у веслуванні на байдарках і каное з урахуванням статі, віку, кваліфікації та спеціалізації веслярів.

Системний підхід, представлений в дисертації, може стати методичною основою для подальшої розробки проблематики, а теоретичні положення і результати експериментальних досліджень впроваджені в навчальний процес і науково-дослідну роботу в спеціалізованих вищих навчальних закладах спортивного профілю.

Практичне значення отриманих результатів. У результаті досліджень запропонований методичний підхід до підвищення ефективності спеціальної фізичної підготовки на підставі модельних характеристик потужності і ємності енергозабезпечення роботи. Представлені в роботі матеріал і висновки використані в системі підготовки кваліфікованих спортсменів, а також при викладанні курсу загальної теорії підготовки спортсменів, теорії й методики тренування в обраному виді спорту у вищих навчальних закладах спортивного профілю, а також у системі підвищення кваліфікації спортивних працівників. Отримані результати впродовж 2018-2020 років впроваджені у тренувальний процес кваліфікованих веслярів на байдарках і каное Китаю, що підтверджено відповідним актом впровадження.

Ступінь обґрунтованості і достовірності положень та висновків, сформульованих у дисертації. Методологія дослідження базувалася на актуальній дефініції наукової проблеми управління тренувальним процесом на основі врахування закономірностей формування короткострокових і довгострокових адаптаційних реакцій організму спортсменів на тренувальні та змагальні навантаження. Визначення сфери та напрямів її вивчення органічно супроводжується подальшим поглибленням і конкретизацією предмета та об'єкта дослідницької діяльності, адекватних теоретичних і практичних завдань та методів їх вирішення. Розв'язування поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних валідних методів дослідження, яке було проведено на достатньому фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків.

Дисертація Ван Вейлун оформлена за загальноприйнятою схемою і складається з анотації, вступу, шести розділів власних досліджень та їх аналізу, рекомендацій щодо наукового і практичного використання здобутих результатів, висновків, списку використаних джерел, який містить 182 літературних найменувань та додатків. Текстовий матеріал дисертації наочно проілюстрований 20 таблицями і 7 рисунками, які повною мірою відображають зміст проведеної роботи. Цифрові дані статистично оброблені і відповідно до логіки викладення адекватно проаналізовані.

У вступі автором обґрунтовано актуальність обраної наукової проблеми, представлено об'єкт, предмет, мету, завдання та методологію дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів; зазначено особистий внесок здобувача; представлено сферу апробації основних положень дослідження; наведено кількість публікацій автора за темою дисертаційної роботи.

У першому розділі завдяки системному аналізу автором висвітлений сучасний стан наукової проблематики, що присвячена сучасним уявленням про контроль в якості функції управління тренувальним процесом в веслувальних видах спорту. Докладно висвітлені питання теоретичних передумов аналізу процесу вдосконалення структури контролю, оцінки та інтерпретації результатів тестування веслярів на етапах спортивного вдосконалення. Кожний підрозділ літературного огляду характеризується глибинним розкриттям обраного для розгляду питання та логічним представленням точок зору наукових шкіл України та світу.

У другому розділі надано докладне вичерпне обґрунтування вибору засобів та методів, а також обґрунтовано алгоритм реалізації дослідження. Детально викладено особливості обраних взаємодоповнюючих інформативних сучасних методів, які базуються на принципах наукової достовірності та доказовості.

Основна частина дисертації викладена у 3, 4, 5 та 6 розділах роботи.

У третьому розділі розроблено системний підхід, який включає дидактично обґрунтовану послідовність дій, спрямованих на формування системної організації контролю, в якості інтегрованого компонента загальної системи управління тренувальним процесом веслярів.

Четвертий розділ роботи присвячений обґрунтуванню контролю і його реалізації відповідно полу, віку, кваліфікації і спеціалізації веслярів сформовані програми тестування, систематизовані кількісні і якісні фізіологічні і ергометричні характеристики спеціальної роботоздатності веслярів. Виділено групи показників, які вирішують завдання підготовки веслярів на етапі підготовки до вищих досягнень і реалізації індивідуальних

можливостей спортсменів. Умови моделювання тестових завдань урахували вікові відмінності реакції організму на розвиток гіпоксії, прогресування гіперкапнії й накопичення продуктів анаеробного метаболізму. Це вплинуло на вибір тривалості й інтенсивності контрольних навантажень, системну композицію тестових завдань для веслярів 16-17 років і дорослих кваліфікованих спортсменів.

У п'ятому розділі дисертації показані умови реалізації контролю як функції управління тренувальним процесом веслярів в природних умовах спортивної підготовки. Показано можливості реалізації контролю в природних умовах підготовки веслярів на каное. Обґрунтовано й експериментально перевірено методи реєстрації функціональних можливостей веслярів в період компенсації втоми, показані способи оцінки і інтерпретації результатів контролю для корекції спеціальної роботоздатності в природних умовах спортивної підготовки.

В шостому розділі розгорнута дискусія, яка визначила роль і місце запропонованої системи контролю в загальній структурі управління тренувальним процесом веслярів на етапах спортивного вдосконалення. Підкреслено, що систему, яка враховує загальні та високо специфічні чинники формування спеціалізації веслярів на дистанції 200 м, 500 м і 1000 м представлено вперше. В аналізі особливу увагу приділено специфічним особливостям контролю китайських веслярів. Визначені фактори, які впливають на ефективність реалізації контролю веслярів Китаю. Показано, що на ефективність контролю суттєвий вплив мають організаційні та методичні чинники. Мова йде про тривалість і структуру контролю, що дозволяє у встановлені терміни оцінити велику кількість спортсменів без втрати якості оцінки та інтерпретації показників контролю. Результати контролю показали відмінні, відповідно загальноприйнятим модельним показникам, характеристики потужності і ємності анаеробного енергозабезпечення, роботоздатності веслярів.

Дисертацію логічно завершують 13 висновків, які закономірно витікають із наведеного у роботі матеріалу. Висновки сформульовані, в цілому, у вигляді узагальнюючих і конкретних положень, ґрунтуються на результатах власних досліджень і свідчать про глибинне вирішення поставлених завдань.

В цілому, за змістом дисертаційної роботи, слід зазначити її чітку, логічну побудову, яка повністю відображає шляхи досягнення сформульованих автором цілей і виконання заявлених завдань.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. У опублікованих наукових роботах зі співавторами, дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізував отримані результати.

Основні положення дисертації викладені в 6 наукових працях. Шість робіт опубліковані у фахових виданнях України, одне з яких входить до міжнародної наукометричної бази даних, одна в виданні, яке входить до міжнародної бази даних Scopus.

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та задачі дослідження було сформульовано із науковим керівником.

Автором самостійно проаналізовано науково-методичну літературу. Здобувач самостійно організував експериментальну частину досліджень і приймав в ній активну участь, проводив статистичну обробку матеріалу, проаналізував отримані результати. Всі розділи власних досліджень, висновки та аналіз отриманих результатів дисертації оформлені автором самостійно. Здобувачем сформульовано висновки, які повністю відповідають поставленим задачам. Дисертантом підготовлено матеріали для наукових публікацій та для впровадження наукових розробок.

Апробація результатів дисертації. За рішенням Вченої ради Національного університету фізичного виховання і спорту України (№ 124 від 28.05.2020 р.) та наказу ректора НУФВСУ фаховий семінар з попередньої експертизи дисертації відбувся 16.06.2020 р. на кафедрі водних видів спорту під головуванням заступника завідувача кафедри водних видів спорту, професора, доктора наук з фізичного виховання і спорту Шкретія Юрія Матвійовича та за участю призначених рецензентів (професор, д. біол. н., Коробейніков Георгій Валерійович, доцент, д. фіз. вих. Яковенко Олена Олегівна), а також запрошених співробітників кафедри водних видів спорту і медико-біологічних дисциплін Національного університету фізичного виховання і спорту України МОН України.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Дисертаційна робота Ван Вейлун «Контроль спеціальної роботоздатності кваліфікованих спортсменів Китаю з урахуванням відмінностей змагальних дистанцій у веслуванні на байдарках і каное» є закінченим науковим дослідженням, у якому отримані нові наукові результати. Принципових зауважень щодо

дисертації немає, окремі незначні помилки не зменшують загальну цінність дисертації.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Ван Вейлун «Контроль спеціальної роботоздатності кваліфікованих спортсменів Китаю з урахуванням відмінностей змагальних дистанцій у веслуванні на байдарках і каное» (науковий керівник – д. фіз. вих, професор Дяченко А. Ю.), є закінченою науково-дослідною роботою, яка містить нове вирішення актуального наукового завдання сучасної теорії і методики підготовки спортсменів в веслуванні на байдарках і каное. За оформленням і структурою дисертаційна робота відповідає основним вимогам, представленим до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

Розглянувши дисертацію Ван Вейлун «Контроль спеціальної роботоздатності кваліфікованих спортсменів Китаю з урахуванням відмінностей змагальних дистанцій у веслуванні на байдарках і каное» та наукові публікації по темі дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих із співавторами (додаток 1), а також за результатами попередньої експертизи (фахового семінару), вважаємо, що робота є актуальною, являє собою повністю закінчену наукову працю, проведена із застосуванням сучасних методів досліджень, має наукову новизну, практичне значення, адекватна поставленій меті та містить висновки, які відповідають завданням. В роботі відсутні порушення академічної доброчесності.

Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року, відносно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до офіційного захисту в спеціалізованій вченій раді.

Комісія рекомендує ректору НУФВСУ порушити клопотання перед МОН України про утворення спеціалізованої вченої ради для розгляду та проведення разового захисту дисертації Ван Вейлун у складі:

Голова спеціалізованої вченої ради: **Шинкарук Оксана Анатоліївна**, завідувач кафедри інноваційних та інформаційних технологій у фізичній

культури і спорті Національного університету фізичного виховання і спорту України, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор; м. Київ.

Рецензент: Коробейніков Георгій Валерійович, завідувач кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, доктор біологічних наук, професор; Київ.

Рецензент: Яковенко Олена Олегівна, доцент кафедри інноваційних та інформаційних технологій у фізичній культурі і спорті, кандидат наук з фізичного виховання і спорту; м. Київ.

Опонент: Бріскін Юрій Аркадійович, завідувач кафедри теорії спорту та фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор; м. Львів.

Опонент: Тищенко Валерія Олексіївна, професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Запорізького національного університету, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор; м. Запоріжжя.

Голова комісії та фахового семінару з попередньої експертизи дисертації,

заступник завідувача кафедри водних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, професор, доктор наук з фізичного виховання і спорту

Ю. М. Шкретій

Рецензенти:

завідувач кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, доктор біологічних наук, професор

Г. В. Коробейніков

доцент кафедри інноваційних та інформаційних технологій у фізичній культурі і спорті, кандидат наук з фізичного виховання і спорт

О. О. Яковенко

Підписано гр. Шкретій Ю. М.,
ЗАСВІДЧУЮ
08.09 2020 р.

Коробейніков Г. В.,
Яковенко О. О.

Провідний фахівець ЕК

*Додаток 1***СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ НА ТЕМУ
ДИСЕРТАЦІЇ:**

1. Ван Вейлун, Дяченко АЮ. Контроль спеціальної роботоздатності кваліфікованих веслувальників на байдарках і каное на дистанції 500 і 1000 м. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017(3):10-14. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів в організації досліджень і математичній обробці матеріалів даних.*

2. Ван Вейлун, Дяченко Андрій Специфічні характеристики спеціальної витривалості кваліфікованих веслувальників на байдарках на дистанції 1000 м. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2018(2): 8-13.. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає в організації досліджень, виявленні проблеми, інтерпретації результатів досліджень та формуванні висновків. Внесок співавторів в організації досліджень і математичній обробці матеріалів даних.*

3. Русанова Ольга, Ван Вейлун. Сучасні основи контролю функціонального забезпечення спеціальної роботоздатності кваліфікованих спортсменів. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2019(1): 42-46. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавторів в організації досліджень і математичній обробці матеріалів даних.*

4. Ван Вейлун, Русанова Ольга, Дяченко Андрій Контроль функціонального забезпечення спеціальної роботоздатності веслярів на байдарках і каное з урахуванням цільових установок етапу підготовки до вищих досягнень. Молодіжний науковий вісник Луцьк: Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт: 2018(32):112-121. Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає в організації досліджень, виявленні проблеми, інтерпретації результатів досліджень та формуванні висновків. Внесок співавторів в організації досліджень і математичній обробці матеріалів даних.*

5. Ван Вейлун, Русанова Ольга, Дяченко Андрій. Контроль функціонального забезпечення спеціальної роботоздатності кваліфікованих веслувальників з урахуванням спеціалізації у веслуванні на байдарках і каное. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2019:(2):92-100.

Фахове видання України. *Особистий внесок здобувача полягає у виявленні проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків. Внесок співавтора полягає в інтерпретації результатів дослідження.*

6. Diachenko Andrii, Guo Pengcheng, Wang Weilong, Rusanova Olga, Kong Xianglin, Shkrebtii Yuriy. Characteristics of the power of aerobic energy supply for paddlers with high qualification in China. Journal of Physical Education and Sport ® (JPES), Vol 20 (Supplement issue 1), Art 43 pp 312 – 317, 2020. Наукове видання Scopus. *Особистий внесок здобувача полягає в організації досліджень, виявленні проблеми, інтерпретації результатів досліджень та формуванні висновків. Внесок співавторів в організації досліджень і математичній обробці матеріалів даних.*